

V deželi pravljic

O Finski se redko in malo govori in spada med najmanj znane dežele v Evropi. Vsak ve o njej le to, da je nosila preje jarem ruske oblasti, da je pa po svetovni vojni postala samostojna; splošno znana je dalje kot domovina Nurmija, kot dežela prohibicije in v zadnjem času kot dežela kmetskega upora proti komunizmu. Čujmo, kaj pripoveduje o njej A. Götz-Bergroth:

Na Finskem so naselbine redko sejane. Do sosedaja je včasih dve miljii daleč, do zdravnikar pa dan hoda. Železnice ni in električne luči tudi ne. Ko nastopijo zimski večeri in mrak že ob treh popoldne pože pot, potem gredo ljudje in živali spat, ali pa sede ob ognju in pojo stare pesmi. Knjig razen svetega pisma ni: tem močnejše žive gozdne in jezerske pravljice v ljudski duši. To so povesti, ki jih podeduje sin od očeta, v katerih se družita praznoverje in vera, luč in tema. Poletni večer pa je nasprotno sam veder smeh, ples in žganje.

Pred teboj se nenadoma razprostire srebrni zaliv v okviru baržunastega mahu. Globoko vdihavaš vonj sočne detelje in uganesh skrivnost žoltnih lisičic. Večer in noč, solnce in luna postanejo dogodki, hrup in naglica mesta in tlakanih cest tone polagoma v brezpomembnost. Kdor je videl Finsko tako, da je vzljubil vonj njene zemlje, tiho lepoto samote in otožne večere, je ne bo nikdar pozabil in bo vedno hrepenel po njej.

V Helsingforsu vsekakor je življenje vlemestno. Lepo oblečene žene s finimi rokami pijo kavo. Hoteli so deloma zelo dobri, jed kakor pesem. Tu vedno najdeš Ruse, politike, ki potujejo tod skozi, revolucijske sleparje in sovjetske idealiste, Švede, Dance in Fince. Godba igra le malo jazz, pač pa slišiš tu še stare ciganske napeve in pa slovanske pesmi kot spomin na rusko dobo, pesmi, polne otožnosti in sentimentalnosti.

Alkoholna prepoved, ki jo država zelo strogo izvaja, je odprla Fincem nove poklice in cele nove organizacije. Vsakomur ni mogoče, da bi imel lasno vodo in 95 odstotni špirit za liker, toda Finci ju s slastjo pijo. Podnebje je rodilo potrebo po alkoholu, a država je to potrebo prepovedala. Zato je pa vsa dežela polna tihotapcev s špiritom. Če se v temnih avgustovih nočeh voziš med čermi, opaziš na bregu tod in tam luči — domačin ti pove, da so to znamenja, kjer moreš dobiti alkohol. V veliki restavraciji naročiš čaj. »Lahak ali močan?« te vpraša natakar »Bolj močan, prosim.« Dobil boš žganje. Vse občinstvo igra zvečer v lokalih skupno nedogovorjeno igro proti policiji in vohunom.

Če živi finsko ljudstvo priprosto, živi finsko plemstvo, veleposestniški gospodje, po svojih dvorcih razsipno in gostoljubno, prav kakor začasa Gogolja in Turgenjeva. Vsak je še kakor kralj na svojem gradu. Vendar so od leta 1918. svojo ulogo med finskim narodom doigrali. To so stari pristaši Švedov,

elita in manjšina prebivalstva, oslabiljena in pomehkužena, malokrvna. Nova Finska se smeje izrazom »tradicija« in »konvencija«: obojega ne potrebuje več. Čudovito mlada je in pogumna, industrija in vojaštvo sta šele od včeraj, moderna Amerika gre tu svojo zmagovito pot. Kaj bi tu staro, izumirajoče plemstvo?

Cisto svojevrsten narod so ti Finci. Nepokvarjeni so in pošteni: težko si pridobiš njihovo prijateljstvo, a če si ga pridobil, ti ga ohranijo vse življenje. Smejejo se redkokdaj in smeh mora imeti zmisel. Južnjak se smeje zaradi smeha, ker se smeje pokrajina. Finska pokrajina se ne smeje, marveč sanja, a Fincec ne sanja, marveč misli in premišljuje, in ko bo enkrat dovolj dolgo mislil, bo pokazal drugim narodom, kako lepo je zrasel.

Jezik, star kakor pleme samo, je bil prešel v pozabo, postal primitiven kakor ljudstvo, in začenja sedaj šele z ljudstvom rasti. Pred sto leti je bila še švedščina kulturni jezik dežele, jezik šol in univerz. Danes je švedščina sicer še obvezna, a niti ne za življenje potrebna. Finsko zveni neskončno mehko in neskončno otožno v narodnih pesmih, ki so vse ubrane v mollu in govore o ropu in umoru, krvi in ljubezni.

Kdor si želi romantike in pozabe, naj potuje na Finsko.

Francoski delovni minister Pierre Laval, čegar posredovanju je uspelo končati orjaški štrajk v predelnicah severne Francije.

Skiti v Sibiriji

Skiti, ki so se v starem veku pojavljali na severnovzhodnih mejah tedaj znanega sveta, to je v sedanji Južni Rusiji, so imeli svojo pravo domovino v Sibiriji, v predelih Altajskega gorovja. Dosegli so precej visoko kulturno stopnjo, kajti zgradili so močne kladare, izdelovali rezbarije iz lesa in obdelovali kovine. O tej stari, dozdaj neznani kulturi, ki je cvetela v Aziji od 6. do 4. stoletja pr. Kr., podaja sedaj na podlagi mnogoletnih raziskavanj leningrajski profesor S. J. Rudenko nekaj zanimivih podrobnosti. Med drugim je našel prof. Rudenko iz mogočnih debel stesan grob nekega skitskega kneza. Grob je imel dva predela; v enem je ležalo knežvo truplo, v drugem pa trupla njegovih konj, ki so jih bili očitno ob njegovi smrti zaklali in mu jih dali v grob, da bi mu bili na onem svetu takoj na razpolago. Prostor, v katerem je ležal knez, je bil opljen. Našli so v njem samo prazno krsto in kos preproge, s katero so bile prevlečene stene; razen tega različno gospodarsko orodje. Tatovi so bili skušali udreti tudi v drugi oddelek, toda orodje, katerega kose so še našli, se jim je pri tem zlomilo. Tako je konjski grob ostal nedotaknjen. Vsega so našli deset v tankajšnjih zamrznjenih tleh izvrstno ohranjenih konjskih trupel. Njihove uzde in sedla so očitno predhodniki sedanje konjske opreme. So zelo umetno delo in okrašeni z lesenimi figurami, ki so pokrite z zlatimi ploščicami. Podobe predstavljajo ljudi, zveri, srne, ovne in ptice. Dva konja imata na glavi masko iz kože in klobučevine, bogato okrašeno z zlatom. Maski imata podobo srnine glave. Konjska trupla prepeljejo v Petrograd, da jih bodo raziskali zoologi in biologi.

Obupen čin histerične ženske

Strašno dejanje je storila v neki vasi pri Chalon sur Mere neka 24 letna ženska. Prišla je na morsk kanal s štirimi otroci in z dojenčkom v naročju. Vse štiri otroke je pahnila v vodo, potem pa še sama z dojenčkom skočila za njimi. Več ljudi, ki je prizor opazovalo, je skočilo v vodo, da rešijo otroke in žensko. Zal pa so rešili samo žensko z dojenčkom, dočim so ostali otroci zginili pod vodo. Ženska je bila zelo histerična in je pričakovala porod šestega otroka.

Sedmograški Karlovec (Alba Julija) s cerkvijo, v kateri se bo vršilo kronanje romunskega kralja Karola.

Največji most na svetu

Zgradba največjega mostu na svetu se bliža svoji dovršitvi. To je novi most v sydney-skem pristanišču. Srednji del mostu obstoja iz enega samega jeklenega loka, najdaljšega, ki so ga kdaj zgradile človeške roke. Razpetina loka znaša 650 č., celotna dolžina mostu pa 3770 čevljev. Preko mostu bodo tekli štirje tiri cestne železnice. Vozna pot bo tako široka, da bo moglo istočasno voziti po 6 voz v vsaki smeri. Za pešce sta določena dva hodnika, ki sta po deset čevljev široka. Najmanjši promet je proračunan na 168 vlakov cestne železnice, 6000 voz in 40.000 pešcev na uro. Gradbeni stroški znašajo doslej 6 milijonov funtov šterlingov (1 funt = 277 Din).

Nov tip letal

Cisto na tihem so trije iznajditelji, katerih imen se nočejo povedati, na neki ladji, ki ni imela nobene zveze s suho zemljo, sestavili popolnoma nov tip letala. To letalo ima namesto kril vodoravno ležeče Flettnerjeve rotorje, ki jih goni motor na veter. To letalo lahko z mnogo večjo brzino nosi desetkrat večjo težo, kakor navadna letala. Čuje se, da bo ta izum financiral avtomobilski industrijalec Creysler.

Nesreča na morju

Lloyd Foweyeva jahta »Islander«, ki je pripadala eskadrili kraljevske jahte, se je ponesrečila v zalivu Lantivet. Pri tej priliki je utonilo 5 mož — med temi bivši rudarski minister King — in 1 žena. Nesreča se je pripetila med hudo nevihto. Ogromni valovi so vrgli jahto na čeri zaliva. Posadka se je skušala rešiti na rešilni čoln, toda morje ga je odplavilo. Medtem se je jahta potopila.

Dobrotnik človeštva

Te dni so znanstveni prijatelji sira Ronald Rossa proslavili njegovo odkritje povzročitelja malarične bolezni. Kakor je znano, je sir Ross ugotovil tega človeškega škodljivca pri podrobni sekciji moskitovega telesa. To veliko znanstveno dejanje se mu je posrečilo pred 33 leti. Tedaj je bil Ross, po mnenju waleškega princa v stanju, da omogoči življenje na tretjini naše zemlje. Razni govorniki so poveljali Rossrove zasluge za človeštvo in znanost. Sir William Simpson je izjavil, da je Rossovo odkritje rešilo milijonom ljudi življenje, sir Aldo Castellani pa je proglasil Rossa za največjega, sedaj živečega genija.

Proti trgovini z dekleti

Komisija Društva narodov proti trgovini z ženskimi blagom se je 21. t. m. sestala v Ženevi, da določi obseg potovanja na račun Društva narodov v svrhu proučevanja trgovine z ženskami na bližnjem vzhodu. Za to proučevanje je Rockefeller daroval vsoto 125.000 dolarjev.

Avtobusna nesreča ob Labi v Krkonoših. Ubitih je bilo osem oseb, šest težko ranjenih.

Velika severna pot

Na pobudo bogatega brodarja Frederika Johnesa je sklenila skupina njegovih stanovskih tovarišev v Cardifu poiskati novo trgovsko pot skozi Severni Ledeni ocean. Dne 12. t. m. je zapustilo pristanišče 50 s stroji, živili, obleko in dr. potrebščinami natovorenih parnikov. Odšli so v več skupinah po šest parnikov z lomilcem ledu na čelu vsake skupine. Prodrati hočejo do ustja Jeniseja in Obji, velikih sibirskih rek, in obiskati Obdorsk ter druga mesta na Daljnem Severu. Če bo potovanje uspelo, hočejo Cardifski brodarji uvesti reden promet z bogatimi sibirskimi deželami.

Rešilna obleka, ki jo je iznašel neki neplavac in ostal v njej 3 dni in 2 noči na vodi.

20.000 dolarjev za svetovno mojstrico

V ameriških sportnih krogih tarejo trd oreh. Nedavno umrl senator Phelan je v oporoki volil svetovni mojstrici v tennisu, Heleni Wills, poročeni sedaj Moody, dvajsetisoč dolarjev. To ne bi bilo nič hudega, če ne bi se bila oglasila ameriška zveza za tennis in vložila ugovor proti legatu. Zveza izjavlja, da je smatrati teh dvajsetisoč dolarjev kot plačilo za njeno igro in če jih Wills sprejme, postane s tem poklicna igralka. Značaj amaterke bi se ji ne mogel več priznati. Vsa Amerika je pozorna, kako se bo slučaj razpletel. Mrs. Moody-Wills zaenkrat izjavlja, da je stališče zveze nezmislno in namerava potemtakem legat sprejeti.

»Neumen osel sem bil, ko sem te poročil!«

»Ali si še sedaj osel?«

»Nu, veš kaj...«

»Potem se mi zahvali, da sem tako ugodno vplivala na tvoj razvoj.«

»Nu, gospod profesor, kako se mi je posrečil mamin portret?«

»Zelo velika podobnost, milostiva gospodična, v resnici zelo velika. Videl sem, kako je gospod oče, ko je stopil pred sliko, nehoti skril svojo smotko za hrbtom.«

Izprememba v španski vladi: od leve na desno: Julio Wais, novi finančni minister; Arguilles, dosedanji finančni minister.

Sedmi dan počivaj

Sovjetom se njihova nesmiselna uredba z nepretrganim delovnim tednom slabo obnaša. Ogromna večina delavstva — tudi komunističnega — je sedaj, ko jo je preizkusilo, proti njej in zahteva, da se odpravi. V tostvarnih svojih ulogah opozarjajo delavci, da sedaj delavec nikoli ne ve, kdaj bo imel prost dan, kar jim povzroča marsikako škodo in neprimliko. Razen tega imajo posamezni člani družine ob različnih dneh v tednu prosto, tako da se družina nikoli ne more zbrati in skupaj uživati prostega dne. Dela prost dan je postal brez vsakega zmisla. Ljudje ga ubijajo s pijačo. — Pritožbe proti nepretrganemu tednu so postale že tako številne, da je leningrajski delovni urad izjavil, da bo treba obnoviti skupni dela prost dan. Vendar pa da ta dan nikakor ne bo nedelja, da bi iz tega ne kovali kapitala verski elementi. Tako hoče komunizem na vsak način potepati božji zakon, ki se glasi: Sedmi dan počivaj. Toda božji zakon bo veljal, ko o ruskem komunizmu ne bo več nobene sledi.

Usoda ruskih pregnancev

Brat generala Kutjepova je poskusil dne 21. t. m. samoumor. Z britvijo si je prerezal grlo. Rana pa ni smrtna in so ga težko ranjenega prepeljali v bolnico. Tudi on je bil častnik v ruski vojski in se je v zadnjem času siromašno preživljal kot dninar v neki papirnici.

